

KAM GREDO MILJONI?

V državi Illinois je bilo izdanih 526,131 oblastvenih dovoljenj samo za take avtomobile, ki prevažajo ljudi. Tovorni avtomobili niso všteti. Ljudje, katerim so znane razmere, pravijo, da bo pred koncem leta izdanih do šest sto tisoč dovoljenj. V prvi polovici leta je prejela država več ko pet milijonov dolarjev samo od avtomobilov za prevažanje ljudi, ako se računi najnižja pristojbina po deset dolarjev. Ker se pa plača po petnajst in več dolarjev za dovoljenje, je država očitno prejela več denarja.

Davek na avtomobile je bil naložen, da se grade in popravljajo ceste. Letos je okoli pet milijonov delavcev brez dela, ž gradnjo cest pa zelo šepa. Če je denar od avtomobilskega davka namenjen za gradnjo cest, zakaj se odlaš s takim delom, ko je število brezposelnih delavcev veliko?

Z milijoni, ki jih prejme samo država Illinois kot avtomobilski davek, se da že izvršiti nekaj dela. Avtomobilski davek pa ni naložen samo v državi Illinois, ampak je uveden tudi v drugih državah. Lahko se reče, da avtomobilski davek prinese v vseh državah par sto milijonov dolarjev na leto. In če bi ves denar res uporabil za gradnjo cest, bi se število brezposelnih delavcev precej znižalo.

Poleg držav nakladajo avtomobilski davek še mestne občine. Tudi tukaj pridejo lepi milijoni v mestne blagajne. Pa tudi po mestih ni opaziti, da se grade nove ceste.

Kam gredo vendar milijoni, ki jih vplačajo lastniki avtomobilov za gradnjo cest? Ali ne bi bilo pametno, da bi katera kompetentna oblast posvetila v tale teman kotiček, da javnost izve, kako se uporabijo milijoni ob času velike brezposelnosti, ki jih vplačajo lastniki avtomobilov?

KRŠČANSKI KAPITALISTI

Dodaj nismo vedeli, da imamo tudi krščanske kapitaliste. To odkritje je napravil mr. Elmer Chubb iz Zion Cityja, Ill., mesta zelotov v katerem so celo prepovedani zdravniki. Ta mr. Elmer Chubb oglašuje sebe med zeloti in ljudmi, zreli za poročilo, kot velikega predavatelja o predmetu—"John D. Rockefeller, krščanski kapitalist". Kako imeniten predavatelj je ta Chubb, naj služi odlomek poročila o njegovem predavanju, ki je izšel v "Ellisville Worldu":

"Predavatelj je bilo jasno razumeti, da je mr. Rockefeller samo za eno moralo in za cenzuro nemoralnih knjig. Strašno zaničevanje, ki ga je dr. Chubb razlil na socialiste in radikale zaradi napadov na take moze, kot je Rockefeller, je globoko pretreslo poslušalce."

Hm, hm, škoda, da dr. Chubb ni razlil svojega strašnega zaničevanja na profesionalne pretepače v službi Rockefellerja, ki so pri Ludlowu streljali na otroke in žene rudarjev, da bi poslušalci malo bolj poznali moralo krščanskega kapitalista.

Verjajmo pa, da je krščanski kapitalist samo za eno moralo. Prav rad bi videl, da delavci in žene tako trdo garajo za pomnožitev njegove milijarde, da bi jim še v sanjah ne prišlo na misel, da ima delavec tudi pravice do zabave in udobnega življenja.

Za nekaj smo pa le hvaležni temu dr. Chubb, ki predava z elotom o krščanskih kapitalistih. Konstatiral je, da krščanski socialci v Evropi lažejo, ko trdijo, da imamo samo židovske kapitaliste. Postavil jih je na laž in dokazal, da imamo poleg židovskih tudi krščanske kapitaliste.

SABOTAŽA JEKLARSKEGA TRUSTA.

John R. Durlap je v konzervativnem listu "Industrial Management" razkril sobotažo jeklarskega trusta z visokimi cenami. Ta sabotaža je nevarna, ker ne ustavlja le trgovine, ampak zavira tudi industrijo, da se ne more postaviti na noge.

In kaj se je zgodilo po tem odkritju? Ali so bili trustoveci zaradi sabotaže mogoče pozvani na odgovor? Ne! Ampak nekaj se je le zgodilo. Jeklarski trust je po tej Dunlapovi obtožbi zopet znižal mezdo jeklarskim in železarskim delavcem.

DOPISI.

S pota. — Čas se je nagibal proti prvi polovici meseca junija. V znamenju, da je poletje, je začelo solnce bolj navpično sijati s svojimi žgočimi žarki na obširne ravnine reke Mississippi. Notorično blato v južni polovici države Illinois se je pričelo spreminjati v prašne atome, katere je podil veter v soparnih popoldanskih dnevih, kot poasne oblake, ki so polnili z neshajno slovesna bivališča in poleg tega vznijali temno misel nezadovoljstva, katerega je bilo izkustv v pred-bili, mori valed brezposelnosti in slabi delavskih razmer.

Človeku, ki je že popreje kdaj bival v hladnih pokrajinah goratega severozapada, se je deloto porodila misel in želja na zapad, kjer se zemljan vsaj reki vročine, ako že ne križev.

Pot me je peljala sveda skozi Chicago, kjer sem se v družbi naprednih komunistov počutil prav zadovoljnega. Na tem mestu ne smemo pod nobenim pojmem prezreti čikaških Slovencev, ki so z malo izjemo do dobra prepojene z naprednim duhom. Sicer pa je težko ustrezati vsem peclariem, ki obiščejo Chicago in pri tem še zase obdržati status quo.

Po pordnevnem bivanju v tem milijonskem mestu sem opazil, da ako se odklepe bogate roždenice, zabavališča in drugo, kar spada v to, da si poravnati mešan, draži živce, veda v mestu suha ekstenzija. Načrti me je poparilo, ko sem nekoga jutro, bolj iz radovednosti, kakor iz ljubezni do iskanja dela, obiskal urad Western Electric kompanije. Vred z mešer je stalo kakih 150 ljudi, katerih edina misel, ki se je brala vsakemu na obrazu je bila: Ali mi bodo gospodje milostno poklonili dela. Lepa slika o prehodu delavke iz roždenice.

Ta pojav je napolnil mojo dušo s sarkazmom in obstoječi red, pest se mi je naložil stisla, jezno sem pogledal po masivnih stavbah, kjer prebivajo bogi dolarja in njegovi maščobniki. Ako bi me bil v tistem trenutku opsenil božji duh, kakor svetopisemskega Samsona, ki je s ovoljko čeljustjo potolkel celo armada, si lahko mislite, kaj bi se bilo zgodilo.

Treba je bilo bolje sliko, da pomiri vihar jeze, slika ki predstavlja umetnost in življenje, kar sem na srečo doživel. V Garfieldu, mestnem parku se nahaja umetnjeni vrt, ki me je začaral s svojimi rastlinami iz južne in severne Amerike, ter iz vseh delov sveta. V ta vrt me je privlela oz. pokazala kje se nahaja, mada in nadeboda hčerka mojega prijatelja; za kar sem ji bil zelo hvaležen.

Ta sem imel priliko obudovati, koliko so zmogli slovenski možgani, da aredi grešnega Chicagoa ustvarijo mali gozdiček smrek in drugih izliskatih dreves. Pokrajina posejana s malimi in velikimi kamenjem in obrabljenim mahom. Ob stezi, ki pelje čez ta gozd se nahajajo tudi votline iz katerih šumi stopenček, kar vse spominja na pravo gozdno idilo, kakor na pr. v državi Colorado ali Washington. Krasota upetnosti naredi slovesko življenje, da je vredno živeti.

Mimogrede se človek skoraj mora ustaviti na postaji La Salle, Ill., stari slovenski naselbini, kjer se nahaja mnogo značajnih slovenskih mož, kar priča pomen Sloveniki dom, za katerega sem tudi jaz napravil precej korakov. No, svedča brez ikopriv pa tudi La Salle ni.

Lokomotiva je zasopihala in izginilo je tudi to prijazno mesto. Še so mi zvenele na ušesa pesmi, katere so zapeli fantje v krogu pri čem neke nove plače, ki so jo nazivali "regretoolce", ter so tudi pravili, da ni popolnoma brez greha. S primerno brzino smo nadaljevali pot proti zapadu in ko smo krenili čez državno mejo v Colorado.

Gorovje, ki se razteza čez celo to državo, je bilo zakrito v oblake. Časopisje je prekrivalo, še nove povodenj, toda to se ni zgodilo, kakor naslednje dneve se je pričelo čistiti, složim so reke že par tednov poplavliale a roje bregove daleč preko polja. Najbolj se mi je tam dopadlo hladno podnebje, ki je precej prijetnejše, kakor v Illinoisu.

Istopili smo v glavnem mestu

Denverju, kjer se je ravno videlo letno zborovanje A. F. of L. Obiskal sem njihov glavni stan v Albany hotelu, ter ogledoval njihove krite. Prišel sem do zaključka, da je že stara navala med temi delegati, da jih gre največ na zborovanje radi zabave. Nekateri pa nekaj skuhajo, ki predložijo drugim, kar je vse sprejeto in potem mirna Bosna. Gnilo me je naprej na sever in poslovil sem se od sivih gomil velikimov, ter kmalu dospel do mesta Sheridan v Wyomingu. To mestce se mora človeku dopasti na prvi pogled valed prijetnega podnebja v poletju, ter najboljše pitne vode, kar sem je kdaj okušal. V velik okras so tudi senčasti drevoredi pa lileah. V ozadju tega mesta se dviga visoko proti nebu slani vrh gorovja Big Horn, kar ustvarja mestu krasno panoramo.

Moji cilji so bili še bolj proti zapadu in prehiteli smo celo Montano. Za kratek čas so se meje misli ustavile okoli mesta Butte, Mont. in spomnil sem se dobro kih bakrenih jam, ter razpojanosti tega mesta v preteklem času. Sedaj je to mesto mirno in le malo delavcev še dela tam. Zopet me je neprijetno dirnila v nos smrđljivost današnjega gospodarskega reda.

Preko Idaho je lokomotiva pihala proti državi Washington in na obzorju se nam je prikazala veličastna oblika snežnih Himalij, ki je počasi zginila za miazmi, s zelenimi gozdovi pokritimi gorami. V Clo. Elumu smo istopili. To je prijazno gorasto mestce, kjer so premogorovi in prebiva tam več Slovencev. Vabče črtnje ki so prav sedaj dosorele so mi delala velike skuhnje, da bi jih najraj poljubljaj, kar se mi je sliedilo, po zaslugi Slovencev tudi posrečilo. Dobil sem jih bil cel klokok.

Razpojanost narave se v onih gozdnih krajih opaja posebno na kratkih živalskih krilih. Opaziti je, da je prebivalstvo nekak bolj zadovoljno in tudi slavenki živeli se ima bolj povoljno radi mnogih lenitev.

V državi Washington polovico premogorov podiva že od marca meseca. Rudarji se bojujejo soper znižanje plače, o čemur bom obkrajnje poročal.

Pisal bi še veliko, toda bojim se, da bi v Chicagu na Lawndale Ave. v ti vročini primanjkovalo uredništva sapa. — F. K.

Andersonville. Canonsburg, Pa. — Pred nekaj dnevi je superintendent tukajšnjega rova vprašal premogarje, ako hočejo iti na delo za leto plačo, kakor so jo prejimali v 1917 letu. Odgovorili so mu, da oni delajo pod U. M. W. of A. in da bi bil sila dober načrt, ako bi se glavni reprezentanti U. M. W. of A. in oni premogorovskih družb združili, ter se poravnali, kar se itak mora spoštiti na spomlad. Zatrčili so, da oni nečajo uniže razdreti in da ostanejo na istem stališču, kakor drugi unijski premogorovi.

Superintendent je opozoril premogarje, da v slučaju, če bi te pogodbe ne sklenili, morajo zapustiti kompanijske koče ali pa plačati za stanovanje. Rekel je: "Sprejeti bodo morali pogoje, ker so na slabih finančnih razmerah."

Prvi korak je bil da se leve za mišljenje naroda in namram unijskim, drugi pa začetek kompanije namram U. M. W. of A. Po vseh bližnjih naselbinah je govorjenje, da Andersonville prične z delom. Gotovo je, ako hočejo delavci ločiti se od združenja in pričeti za 1917. letnico, tukajšnji delavci tega ne bodo storili, da bi drugim odjedli kruh. Znižanje mezde mora gotovo priti, toda to le tedaj, ako bodo padle tudi življenske potrebe na isto ceno, kakor so bile pred vojno.

Da niso vsej drakini krive samo prodajalnice, bo dokazal Henry Ford, ki je sedaj kupil železnice v Združenih državah. Poizlal je plačo železniciarjem na njegovi železnici in znižal ceno prevažanja za 20 odstotkov. Zakaj je za njega delavstvo raje delalo? Zato, ker on ga plaša s premisljenjem da mora tudi delavci imeti za življenje. Ford je na ta način vodil najboljše industrijo za časa vojne.

To je najboljši dokaz, zakaj je ameriška industrija tako potlačena in trgovina v inozemstvu v tako glavnem stanju. Če so bili na železnice za časa vojne lavki bi ne bilo potreba imeti ta-

ke velikih oen za prevažanje s tem uničevati industrijo. Uvedel bi združbeno dobeno naznanilo dedec: Narodni domi za lokalne številke so sila dobri in jako pripravljeni za upeljavanje društvenih stvari. Tudi bi morale številke, ki so zadosti močne upeljavati za nje in to za časa dobrih razmer v Ameriki, v tistem času, ko so člani v boljšem gnetnem stanju, toda ne prodi društva in klane za potnec v čas, ko je član primoran dati svoje prihranke za svoj redni mesečni assessment. — J. J. Bolte.

Iz delavskega sveta.

(Federated Press.)

Šest tisoč petsto rudarjev v Oklahomi je brez dela od kar se levaja v to državo cenan in neobdaven mehliki petroleji. Tako pravi Claude Connally, državni komisar za delo. Po njegovem poročilu je bilo v zadnjih šestih mesecih izdanih le osem delavniškov v nekaterih premogorovih. V celotnem zanimem letu so rovi obrabovali povprečno le 150 dni. Rudarji se nahajajo v veliki stiski, ker dela ne morejo dobiti nikjer. Ako ne bi rudarji imeli majhnega vira s kalenjavo pri svojih tihah, kakor je navada v Oklahomi, bi bili že davno stradali.

Generalna stavka grozi v San Franciscu valed upora v stavbi industriji. Stavbinaški magnezije hočejo za vsak način zdrobiti organizacijo stavbinaških delavcev in zadnja se je obrnila na drugo unijsko pomoč. Centralni delavski svet je dal vprašanje generalne simpatične stavke na splošno glasovanje unijskim. Več ko 100,000 delavcev pojde v boj, ako se odločijo za štrajk.

Oklahomska država delavcev federacije se bo na svoji letni konvenciji, ki se odpre 17. septembra v Shawneeju, počela s ustanovitvijo farmarske delavske stranke. Vse farmarske organizacije v državi so povabljene, da pošljejo delegate. Vodenje silo gibanja za novo stranko so Farmarska unija, železniciarske bratovštine in United Mine Workers.

"Psihična analiza". Kapitalistične korporacije v Winnipegu (Kanada) so uvelile "psihično analizo" za svoje delavce, odprane za predelke dela. Društvo se najeje posodne veščake, ki doležejo kakšnega karakterja je ta ali oni delavec. "The One Big Union Bulletin" v Winnipegu svetuje sarkastično, da se metoda za "odkrivanje značajev" raztegne tudi na kapitalističen razred. "Pomislite, kakšno korist bi imela človeška družba", piše omenjeni list, "če psihična analiza odkrije lažnike in degenerance vsake vrste med visoko spoštovanimi sodniki, advokati, duhovniki in državniki, da ne omenjamo priče in porotnikov pri protidelavskih pogostih."

Italija na roba generalne stavke proti fašizmu. Iz Londona poročajo, da se delavske organizacije v Italiji pripravljajo na generalno stavko valed ubijanja komunistov in socialistov od fašistične drhali.

Francoske strokovne unije ostanejo v amsterdamski internacionali. Predlog za priključenje Generalne delavske zveze k moskavski strokovni internacionali je bil zadnji petek na konvenciji zveze v Lihlu poražen s 1556 glasovi proti 1348. Komunisti, ki imajo močno zastopstvo na zborovanju, kakor je razvidno iz glasovanja, so predlagali, da se zveza stopnja s loč od amsterdamske internacionale in stopi v moskovsko.

25,000 japonskih delavcev na štrajku. James F. Abbott, ameriški trgovinski ataše v Tokiju, poroča, da se delavski nemiri in stavke na Japonskem širijo na vse strani. Več ko 25,000 ladijskih delavcev je bilo treba po zakonu, da se novi zakoni suspendirajo in predložijo volilem.

Protistavkovne industrijske sodelce v Kansasu že preseda kapitalisti.

Prisiljeni samim. Predsednik Zvezne premogorovskih operatorjev Pittsburghu je dejal, da je je Alenovo industrijsko sodbo največ odgovorno za sedanje bo stanje premogorovne industrije v Kansasu.

Otvoritev razstave na predka v Chicagu.

Chicago, Ill. — Več ko pol milijona oseb se je udeležilo velike parade v soboto ob otvoritvi razstave napredka v Chicagu. Gromke ljudske množice so se polovile Michigan Ave. o. jez in druge ulice, po katerih se parada vila proti Municipalu, na katerem se vrši razstava. Okrog 225,000 oseb je bilo na molu v soboto zvečer in čez tisoč ljudi je obiskalo krasni večer, ko je bil čikaški dan.

Chicago, Ill. — Točno ob desetih zjutraj v soboto je gromki topov namanilo, da se odpre razstava napredka v Chicagu. Otvoritevno slavnost je otvoril predsednik Coolidge iz Bostona. Med tem ko so grmeli topovi, pokale bombe, ki jih je zapalil Theodor Duffield Fireworks kompanija. Otvoritveni govor je državal delavski tajnik James Davis, ki je zastopal predsednika Komaj je podpredsednik Coolidge pristopil na električni gum v Bostonu, ki je dal znamenje pomeščakom, da prične streljati topovi, se je dvignil v zrak hidroplan "Santa Maria" in je s svojim besedilnim aparatom naznanil svetu, da je razstava odprta. Godbe so zaigrale in nastal je nepoplen vrtil.

Opoldne so pričeli grmeti topovi na Fort Sheridanu, ki je oddaljen kakšnih pet in dvajset milj od Chicagoa, nakar se je razvil nepregledno dolga povorka od vegaala Michiganske in Rooseveltove ceste.

V povorki je bil jezdec na ponju, obličen v obleki poštnega sluga, ki so nosili pošto prek prostranih ameriških prerij, ko se ni bilo lesenja. Tu je bil zgodovinski eksponat vose tvrdke Wells Fargo & Co., poznan pod imenom "Bell-Holiday št. 14," ki je prevažal ekspres v Kaliforniji Voz so peljali okoli rta Horn v letu 1851 in so ga zabil še v letu 1851. Vse je bil večkrat napaden od znanege bandita "Black Bart". Za tem vozom so se vrstila razna vozila od vozov do najmodernejših avtomobilov, ki so kazala, kako se se sredstva za prevažanje razvijala.

Ženska godba je bila na čelu ženske sekcije. Pet in dvajset sekcij znanj mesta je bilo zastopanih na velikih vorovih in skupinah. Vsaka sekcijska je imela svojo "kraljico".

KA LASTNIKE AVSTRO-OGRE SKIN BANKOVCEV IN VREDNOST.

New York, N. Y. (Iz tujet. inform. urada). State Department je izdal sledeče naznanilo, ki je velike važnosti za one ameriške državljane, ki posedujejo avstro-ogrske bankovce in vrednostne papirje:

"Oskoro na vrločo se likvidacija Avstro-Ogrske banke in v svrhu, da ampore Department of State pretresovati vprašanje, kako naj utegne obvarovati one ameriške državljane, ki imajo bankovce imenovane banke, svetuje Department of State ditičnom, naj preekribijo departmentu popolne informacije v tem pogledu.

"Department nadalje nasvetuje s ozirom na razpad Avstro-ogrske monarhije in poravnave javnih financ, ki so v zvezi s tem, da bi bilo priporočljivo da bi se dajalo departmentu informacije glede avstrijskih in ogrskih obveznic (bondov) in drugih vrednostnih papirjev ki so v rokah ameriških državljanov.

"Slednje informacije naj se čim prej vpošljejo. Imena in naslove imeteljev vrednostnih papirjev ali bankovcev; popoln opis tleh obligacij, vključivši smesek, datum emisije in serialno številko; datum nakupa obligacije in ime oseb, od katerih je bila nakupljena."

— V Astoriji so potegnili iz vode truplo nepoznanega moža. Pri njem se je našel ključ in denarnice. Truplo se nahaja v Nats Morgue.

Frank Schaefer, predsjednik.

Frank Schreyer, president.